

Kronične nezarazne bolesti

Registar za psihoze Hrvatske

Maja Silobričić Radić

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Hrvatski zavod za javno zdravstvo je, uočivši javnozdravstveno značenje mentalnih/duševnih poremećaja, još daleke 1961. godine utemeljio Registar za psihoze Hrvatske. Registar je započeo radom censusom svih bolesnika zatečenih 31. prosinca u psihijatrijskim bolnicama i odjelima u Hrvatskoj.

Registar za psihoze je državni registar, a predstavlja specijalni zdravstveno statistički instrument za dugoročno individualno praćenje osoba te ima značajke populacijskog registra. U njemu se prate podatci o osobama, s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, koji boluju od shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja (dg. F20.* i F25.*, MKB, X rev.) a liječeni su u psihijatrijskim bolnicama i odjelima. Izvor podataka je Psihijatrijski obrazac (JZ-PSH) koji se popunjava za svaku osobu koja je bila hospitalizirana zbog mentalnog poremećaja prilikom otpusta (redovita prijava i dnevna bolnica) i na dan cenzusa 31. prosinca svake godine. U Psihijatrijski obrazac se, uz način prijave, bilježe podatci o zdravstvenoj ustanovi, podatci o pacijentu te podatci o boravku u ustanovi. Jedan dio općih podataka jedinstven je za Psihijatrijski i Bolesničko-statistički obrazac, a specifični podatci koji se bilježe su census kao način prijave, djevojačko prezime, mjesto rođenja, druga psihijatrijska dijagnoza, somatska dijagnoza, način otpusta (+ u socijalnu ustanovu), poslovna sposobnost i odnos prema sudu.

Za svaku pojedinu osobu može se pratiti tijek bolničkog liječenja prema ustanovi, trajanju hospitalizacije, osnovnoj i drugoj psihijatrijskoj dijagnozi, te somatskoj dijagnozi, uzroku smrti u slučaju smrti u bolnici ili izvršenog samoubojstva.

Skupno se podaci rutinski analiziraju na razini osobe i slučaja po odabranim obilježjima (dob, spol, županija rođenja, županija boravka, ustanova liječenja) u okviru pojedinih podskupina tzv. kontingenata (novooboljeli/prvi put hospitalizirani, primljeni, otpušteni, ukupno hospitalizirani i zatečeni na dan cenzusa).

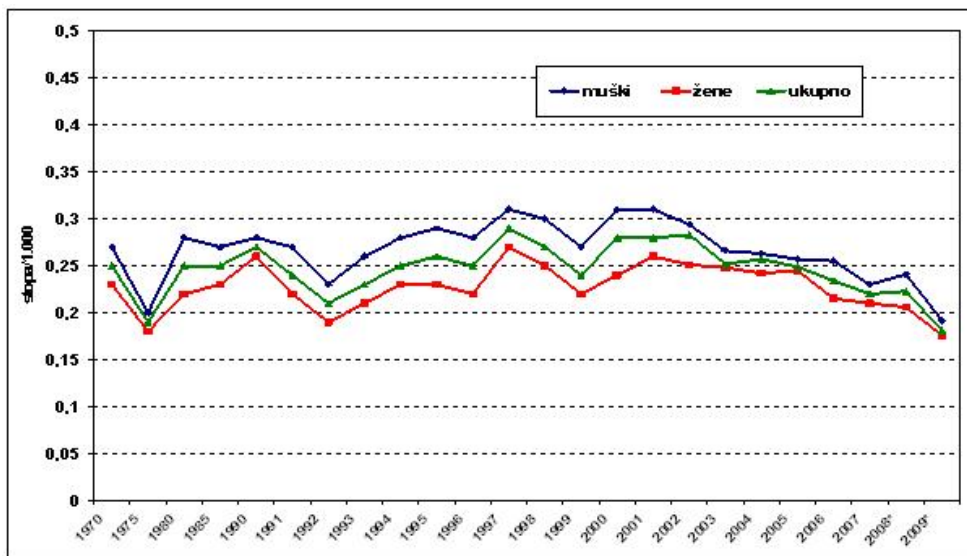
Dostava i prikupljanje Psihijatrijskih obrazaca određeni su Godišnjim provedbenim planom statističkih aktivnosti RH (Statistika o psihozama s Registrom za psihoze i Registrom izvršenih samoubojstava). Bolničke i druge stacionarne ustanove imaju obvezu slanja psihijatrijskih obrazaca u papirnatom obliku u nadležni Županijski zavod koji ih prosljeđuje u Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Registru za psihoze. Iako je za sada obvezno slanje Psihijatrijskih obrazaca u papirnatom obliku, u tijeku su pripreme za prijelaz na elektronski oblik, kad se uspostave uvjeti za dostavljanje i prihvata elektronskih obrazaca u Registar.

Kretanje zdravstvenih pokazatelja za shizofreniju i shizoafektivne poremećaje u Hrvatskoj

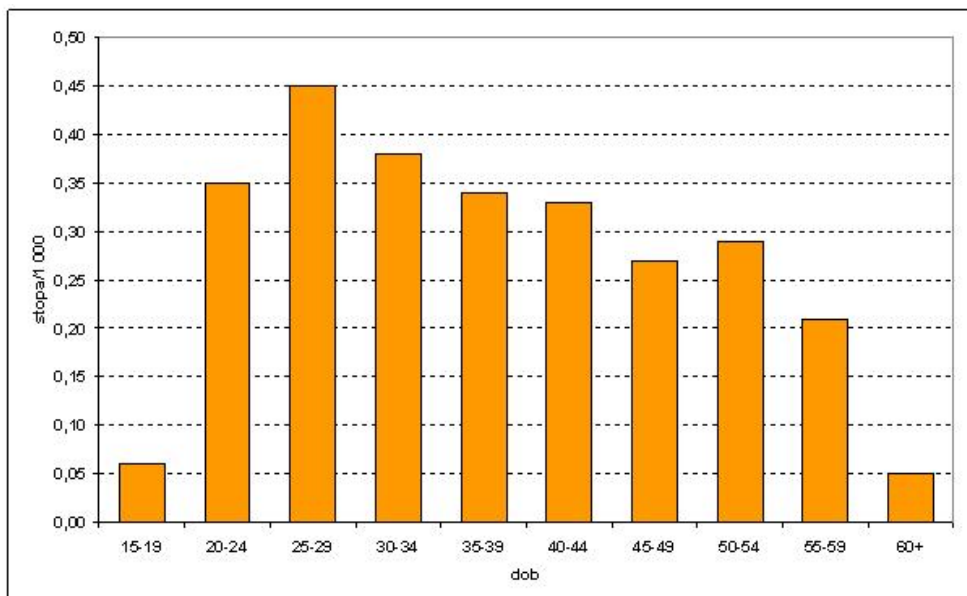
Metodološka pojašnjenja: Za posljednje godine obrade podatci Registra su uvijek nešto manji, jer se tek naknadno obuhvaćaju osobe koje su u tijeku dijagnostičkog procesa, kao i osobe koje su primljene prethodne, a otpuštene iduće godine koja još nije u obradi. U broj prijema i otpusta nisu uključeni premještaji, kao ni rehospitalizacije kod kojih je od otpusta do ponovnog prijema proteklo manje od 7 dana. Sve stope standardizirane su na stanovništvo Hrvatske starije od 15 godina prema popisu 1991. godine te su prikazane na 1.000 standardnog stanovništva.

Godine 1962. zabilježen je najveći broj po prvi put bolnički liječenih osoba s dijagnozom shizofrenije, od kojih je dio već ranije bio hospitaliziran, ali nije bio registriran do osnutka Registra. U daljnjem razdoblju dobno-standardizirana stopa bolničke incidencije shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja ne pokazuje značajnije promjene te prosječno iznosi 0,26/1.000 stanovnika starijih od 15 godina. Kod muškaraca bilježe se više stope incidencije nego kod žena, no ne postoje značajne razlike u oboljevanju po spolu. (Slika 1.) Prve hospitalizacije oboljelih osoba s dijagnozom shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja prijašnjih godina, najčešće su bile u dobi 20-29 godina, dok su posljednjih godina najčešće u dobi u dobi 25-34 godine. (Slika 2.) U promatranom razdoblju (1962-1964./2007-2009.*godine) bilježe se značajne promjene u stopi prosječno primljenih (0,51/1,40) i otpuštenih osoba (0,50/1,42). Promjene su još izraženije na razini slučaja; u stopama prosječnih prijema (0,62/2,19) i otpusta (0,60/2,20). Značajan porast ukupno hospitaliziranih osoba, koje su učestalije i kraće hospitalizirane, vidljiv je i u porastu omjera broja prijema i otpusta prema broju primljenih i otpuštenih osoba. (Slika 3. i 4.) U razdoblju 1962-1964. godine bolesnici s rotirajućim hospitalizacijama prosječno su godišnje proveli u bolnici 100,8 dana, a u razdoblju 2007.-2009.* godine 72,5 dana. Promjene u trendovima bolničkog liječenja osoba oboljelih od shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja vidljive su i u izrazitom smanjenju broja bolesnika liječenih tijekom cijele godine. (Slika 5.) Udio dana liječenja cjelogodišnje hospitaliziranih osoba u ukupnom broju dana liječenja smanjen je s 76,9% na 33,4%.

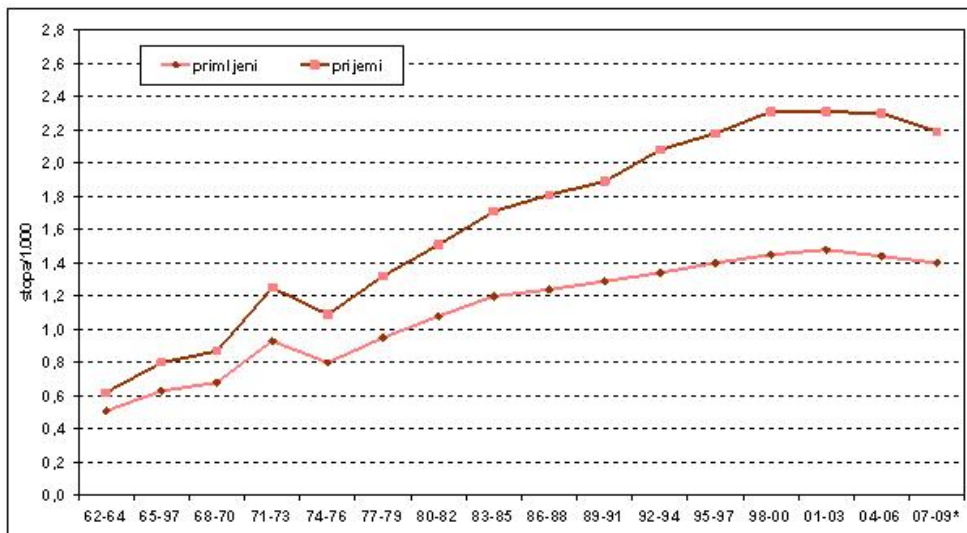
U razdoblju 2007.-2009.*. godine prosječno je godišnje hospitalizirano 5.936 osoba s dijagnozama shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja od kojih je godišnje prosječno prvi put hospitalizirano 847 osoba, a prosječno cjelogodišnje hospitaliziranih osoba bilo je 524. Na temelju podataka Registra za psihoze procijenjena prevalencija shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja u Hrvatskoj iznosi 5,3 na 1.000 stanovnika starijih od 15 godina.

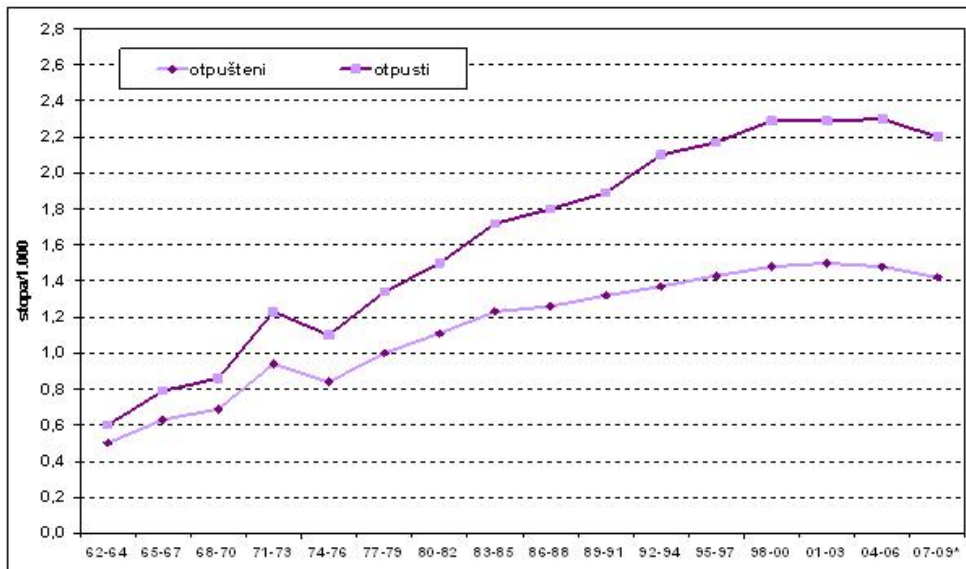
Slika 1. Dobno-standardizirane stope bolničke incidencije shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja u Hrvatskoj u razdoblju 1970.-2009*. godine

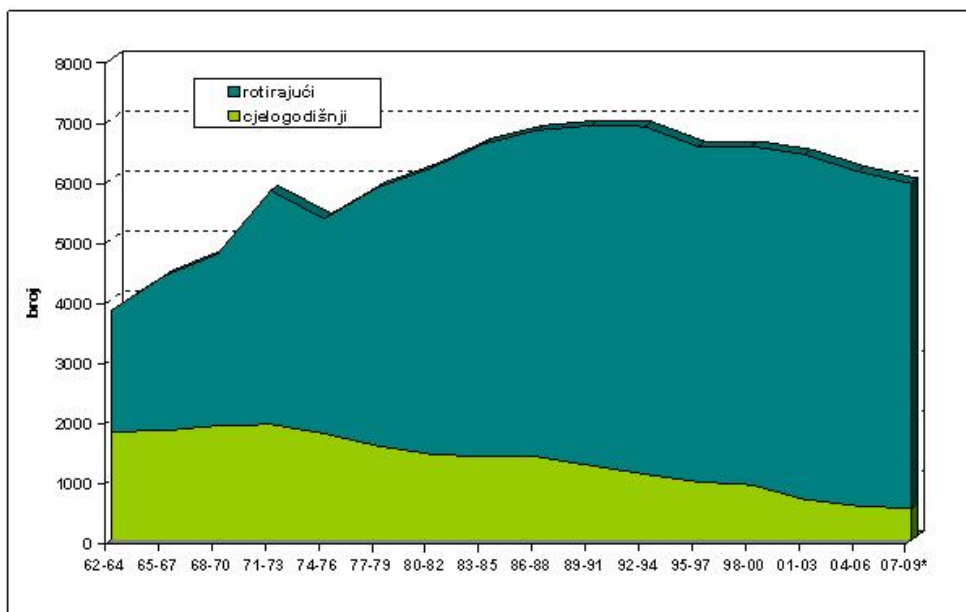
Slika 2. Prosječne dobno-specifične stope bolničke incidencije shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja u Hrvatskoj u razdoblju 2007.-2009*. godine

Slika 3. Dobno-standardizirane stope prijema i primljenih osoba s dijagnozom shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja u bolničke ustanove u

Slika 4. Dobno-standardizirane stope otpusta i otpuštenih osoba s dijagnozom shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja iz bolničkih ustanova u Hrvatskoj po trogodišnjim razdobljima od 1962.-2009.* godine

Slika 5. Odnos broja osoba s dijagnozom shizofrenije i shizoafektivnih poremećaja koji su hospitalizirani u bolničkim ustanovama u Hrvatskoj tijekom cijele godine i bolesnika s rotirajućim hospitalizacijama po trogodišnjim razdobljima od 1962.-2009*. godine

LITERATURA

1. Silobrić Radić M, Hrabak-Žerjavić V, Tomić B. Mentalne bolesti i poremećaji u Republici Hrvatskoj. Hrvatski zavod za javno zdravstvo; Zagreb 2004, str. 27-34.
2. Silobrić Radić M, Hrabak-Žerjavić V. Croatian Mental Disorders Registries. Luton & Cambridge International Conference on Mental Health 2005. Conference Edition 2005; 2/3s/:20-21.
3. Silobrić Radić M. Duševni poremećaji. U: Milinović D, Baklajić Ž, ur. Hrvatski zdravstveni pokazatelji. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi RH. Hrvatski zavod za javno zdravstvo; Zagreb 2008: 56-58.
4. Hrabak-Žerjavić V, Silobrić Radić M, Jelavić M. Registar za psihoze Hrvatske. U: Baklajić Ž, Dečković-Vukres V, Kuzman M, ur. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2009. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo; Zagreb 2010: 271-273.
5. Hrabak-Žerjavić V, Silobrić Radić M. Duševne bolesti i poremećaji. U: Vorko-Jović A, Strnad M, Rudan I, ur. Epidemiologija kroničnih nezaraznih bolesti. Medicinska naklada; Zagreb 2010: 225-242.

Maja Silobrić Radić, dr. med., spec. epidemiologije
 Voditeljica Odjela za mentalno zdravlje
 Služba za epidemiologiju kroničnih masovnih bolesti
 Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Rockefellerova 7, Zagreb

Tel: +385 1 4863306
 Fax: +385 1 4863271
 e-mail: maja.silobrcic-radic@hzjz.hr

